

MEHMET b. MEHMET EDİRNEVÎ (محمد بن محمد أدرني)

(ö. 1050/1640'tan sonra)

Osmanlı tarihçisi.

Eserlerinde adını Mehmed b. Mehmed b. Mahmûd olarak verir. Ayrıca kendisi için Rûmî nisbesini kullanır. Osmanlı tarih literatüründe daha çok Edirnevî (Edirneli) olarak tanınır. Hayatına dair bilgiler çok azdır; eserlerinde de hayatı hakkında doğrudan bilgilere rastlanmaz. Yazdığı ilk eseri *Nuhbetü't-tevârih ve'l-ahbâr*'ın girişinde adını verirken mesleğini Dîvân-ı Hümâyûn'da ahkâm kâtibi olarak kaydeder. Hayatının sonlarına doğru yazdığı ikinci eseri olan *Târîh-i Âl-i Osmân*'da ise mesleğini müderris diye belirtir. Bu iki ayrı tanıtmı her iki eserin yazarlarının farklı kişiler olduğu kanaatini uyandırmıştır. Muhâsib Mehmed Efendi olarak da bilinen tarihçinin şiirlerinde "Kesbî" mahlasını kullandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kendisinin Edirneli şair Şâhidî'nin torunu olduğu bilinmektedir. Hâfız Ahmed Paşa'nın yakın adamlarından olup yirmi yıl süreyle onun hizmetinde bulunmuştur. Ardından Dîvân-ı Hümâyûn'da ahkâm kâtipliği görevine geçmiş, buradan da Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'den mülâzemet alarak müderris olmuştur. Vefatı hakkında çağdaşı olan kaynaklar ay ve gün farklılıklarına rağmen genellikle 1050 (1640) yılında birleşir. Kendisinin *Târîh-i Âl-i Osmân*'da son kaydettiği tarih Rebiülâhîr 1050'dir (Ağustos 1640). Ancak bu tarihten sonra vefat ettiğine dair bazı ipuçları da vardır.

Edirnevî kaleme aldığı eserlerde tarihçilik görüşünü açıklar. Ona göre tarih din ilimlerinden sonra öğrenilmesi gereken bir ilim dalıdır. Peygamberler tarihinin ve menkıbelerinin araştırılıp incelenmesi, meliklerin, hânedarların ve sultanların zamanlarında gelişen olayların ortaya konması kişinin bilgi ve görgüsünün artmasına, hatırlar ve gönlünün neşelenmesine, içinin aydınlanmasına yol açar. Müellif tarih yazma hususunda iki noktaya dikkat çeker. Birincisi çeşitli devirlerin tarihlerini ele alanların bazısının Arapça, bazısının Farsça yazdığını, her birinin farklı bir metot ve üslûp seçtiğini, kendisinin ise Osmanlı ülkesinde geçerli dil olan Türkçe ile Hz. Peygamber'in doğumundan kendi zamanına kadar gelen bir İslâm tarihi kaleme almayı tercih ettiğini belirtir. Önemli gördüğü ikinci husus, kaynaklardan nak-

ledilecek bilgilerin değerlendirilmesinde dikkat ve ihtimam gösterilmesidir. Kaynaklarda yer alan, yazılmaya değer önemli olayların faydalı kısımlarını terketmemek, fakat faydasız bilgileri yazmaktan da mümkün mertebe kaçınmak gerekir. Edirnevî bu konulara kendi teliflerinde uyumuş, eserlerini sade bir Türkçe ile kaleme almaya çalışmıştır.

Eserleri. 1. *Nuhbetü't-tevârih ve'l-ahbâr*. İlk telif tarihi olarak zikrettiği 1026 (1617) yılından itibaren vefatına kadar üzerinde çalıştığı ve adına uygun biçimde çeşitli kaynaklardan seçip düzenlediği bu eser iki cilt halinde yazılmıştır. I. ciltte İslâmiyet'in ortaya çıkışından başlayarak kendi zamanına kadar gelen İslâm tarihini, II. ciltte başlangıcından I. Ahmed'in vefatına kadar (1026/1617) Osmanlı tarihini kaleme almıştır. Eser eksik ve hatalı bir şekilde basılmıştır (İstanbul 1276). *Nuhbetü't-tevârih*'in II. cildinin ilmî neşri Abdurrahman Sağırılı'nın doktora tezinin birinci kısmı olarak hazırlanmıştır (bk. bibl.). 2. *Târîh-i Âl-i Osmân*. Müellifin 1000 (1592) yılından 1050 (1640) yılına kadar gelen padişah, sadrazam, sadâret kaymakamı, kubbe veziri, vezâret rütbesine ulaşmış defterdar, şeyhülislâm, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri, İstanbul, Edirne ve Mısır kadılarını ayrı gruplar halinde tasnif ederek hal tercümelerini topladığı eseridir. Daha sonra yazılan Osmanzâde Ahmed Tâib'in *Hâdikatü'l-vüzerâ'sı* gibi bir zeyil geleneği oluşturmaması olsa da devlet adamlarına ayrılmış müstakıl hal tercümesi geleneğinin ilk örneği sayılır. Eserin metni Abdurrahman Sağırılı'nın doktora tezinin ikinci kısmında incelenmiştir (bk. bibl.). 3. *Divan*. Kendisi hiç zikretmese de çağdaşı kaynaklar Edirnevî'nin tarih düşürmede mâhir, Kesbî mahlasını kullanan divan sahibi bir şair olduğunda müttefiktir. Sevim Üngün, kütüphanelerde nüshasına rastlanmayan *Kesbî Divanı*'nın 1254'te (1838) istinsah edilmiş bir nüshasının İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde (TY, nr. 838) bulunduğunu belirtir.

Kesbî Çelebi adına kayıtlı diğer bir manzum risâle yine İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde mevcut (TY, nr. 4098) bir mecmuanın içinde yer almaktadır (vr. 210^b-211^a). "Pâdişâh-ı Âlem - penâh Hazretleri Edirne'ye Seyrû Şikâr Tarîkiyle Geldiği ve Han Ferman Ettiğidir" başlıklı bu manzume, Sultan I. Ahmed'in Edirne'yi ilk ziyareti sırasında şehirde bir han yapıl-

masını emretmesi üzerine kaleme alınmıştır. Manzumede bir na'tın arkasından padişahın Edirne'ye gelişi anlatılmış, ardından Edirne tarihini ve Fâtih Sultan Mehmed'in Edirne'de yaptırdığı sarayın inşasını konu alan anonim "Hikâyet-i Beşîr Çelebi" (Risâle-i Beşîr Çelebi, Menâkıb-ı Medîne-i Edirne) adlı mensur hikâyeye nazmedilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Mehmed b. Mehmed er-Rûmî (Edirneli)'nin *Nuhbetü't-tevârih ve'l-ahbâr*'ı ve *Târîh-i Âl-i Osmân*'ı (haz. Abdurrahman Sağırılı, doktora tezi, 2000), İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1936; Abdurrahman Hibri, *Defter-i Ahbâr*, Süleymaniye Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 2418, vr. 56^a; a.mlf., *Enisü'l-müsâmirin: Tahli ve Tenkittî Neşri* (haz. Sevim Üngün, doktora tezi, 1972), İÜ Ktp., nr. 9418, s. 30, 45, 253; Rızâ, *Tezkire* (nşr. Ahmed Cevdet), İstanbul 1316, s. 85; Şeyhî, *Vekâyiü'l-fuzalâ*, I, 176; Mücib, *Tezkire*, İÜ Ktp., TY, nr. 3913, vr. 36; *Sicill-i Osmânî*, IV, 76; *Osmanlı Müellifleri*, III, 11; Rıdvan Canım, *Edirne Şairleri*, Ankara 1995, s. 60-61.



ABDURRAHMAN SAĞIRILI

MEHMET MEMDUH PAŞA

(1839-1925)

II. Abdülhamid dönemi
Dahiliye nazırı.

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Memuriyete başladığında kalemede Memduh, şiirlerinde Fâik mahlaslarını kullanmıştır. Literatürde ismi Mehmed Fâik Memduh olarak da zikredilmiştir. Babası, aslen Kandiyeli attar Molla Osman'ın oğlu olup Osmanlı bürokrasisinde uzun yıllar hizmet eden Mazlum Mustafa Fehmi Paşa'dır. Annesi, İzmir'de muhassıl ve rûsûmat emniyeti görevlerinde bulunmuş olan Ömer Lutfi Efendi'nin kızıdır. İlk öğrenimini Beyazıt ve Vâlîde rüşdiyelerinde tamamladıktan sonra



Mehmed
Memduh
Paşa

1853'te intisap ettiği Hariciye Nezâreti Mektûbî Kalemî'nde edindiği tecrübe ve bilgi yanında özel gayretiyle kendini yetiştirdi. Bu arada tercüme yapacak kadar Fransızca öğrendi.

1853- 1861 yılları arasında Hariciye Nezâreti Mektûbî Kalemî'nde maaşsız stajyer memur olarak çalışan Mehmed Memduh rütbe-i sâliseye kadar yükseldi. Babası, Bahriye müsteşarlığından padişaha daha yakın olan Hazine-i Hassa nâzırlığı ve vâlide sultanın kethüdâlığına getirilince muhtemelen onun da desteğiyle 1861'de 15.000 kuruş maaşla Mâbeyin Kitâbeti'ne tayin edildi. Bir süre sonra bu görevinden alınarak kardeşinin de çalıştığı Âmedî Kalemî'ne nakledildi. Bürokrasi diline hâkimiyetinden dolayı Encümen-i Mahsûs-ı Vükelâ kararlarını yazma işi de kendisine verildi. Eylül 1872'de Maarif Nezâreti mektupçusu oldu. 1875'te birinci sınıf bürokrat olarak (rütbe-i ülâ sınıf-ı ülâ) sadâret mektupçuluğuna getirildi. Bu görevdeyken devrinin pek çok siyasî ve sosyal olayına yakından şahit oldu. Ayrıca dönemin en önemli siyasî cinayeti olup 15 Haziran 1876'da Mithat Paşa'nın konağındaki Meclis-i Vükelâ toplantısı sırasında meydana gelen Çerkez Hasan Vak'ası'nı bizzat yaşad.

Mehmed Memduh'un, bürokraside istikrarlı bir şekilde yükselmesine rağmen dışarıda gelişen muhalefetten de uzak kalmadığı, Yeni Osmanlılar'ın Veliefendi'deki ilk toplantılarına bile katıldığı bilinmektedir. Abdülaziz'in tahttan indirilmesinin ardından ölümü etrafındaki muhtelif rivayetlerden Yeni Osmanlılar'ın çoğunluğunun benimsediği Abdülaziz'in intihar ettiği fikrini kabulü de muhalefetle olan yakınlığına bir delildir.

1876'da Maliye Nezâreti mektupçuluğuna getirilen Mehmed Memduh bu görevde ancak on dört ay kalabildi. II. Abdülhamid ile veliahtlığından itibaren yakınlık kurması olmasına rağmen maliyede yapılan bazı düzenlemeler sırasında görevlerine son verilen memurlar arasına girmekten kurtulamadı. Bir süre mâzuliyet maaşı ile geçinmek zorunda kaldı ve 20 Ekim 1881'de Şûrâ-yı Umûr-i Mâliyye memurluğuna getirildi. 13 Kasım 1882'de Şûrâ-yı Devlet üyeliğine tayin edildi. Bu arada Askerî Ceza Kanunu'nun tedkiki için oluşturulan komisyon üyeliğiyle Şûrâ-yı Devlet İstînaf ve Temyiz mahkemeleri üyeliklerinde bulundu. Ayrıca II. Abdülhamid döneminde bürokrasiyi yeniden şekillendirmek ve memur alımlarını bir standarda bağlamak için

oluşturulan Me'mûrîn-i Mülkiyye Komisyonu üyeliği yaptı.

15 Temmuz 1887'de Konya valisi oldu. Görevi sırasında Konya ve civarındaki kıtlıkla mücadelede başarılı sonuçlar aldı. Doğu Anadolu'da Ermeniler'in teşkilatlanmaya başladığı dönemde 9 Nisan 1889'da Sivas valiliğine tayin edildi. Aldığı tedbirlerden rahatsız olan Ermeniler kendisi hakkında hükümete şikâyetle bulundular. Şikâyetlerin asılsızlığına rağmen gerek bölgede gerginliğin artmaması, gerekse o sıralarda benzeri problemlerle çalkalanan Ankara'da dirayetli bir valiye ihtiyaç duyulmasından dolayı 13 Aralık 1893'te Ankara valiliğine nakledildi. Burada da Sivas'takine benzer hadiselerle uğraştı. Özellikle Yozgat'ta çıkan ve Ankara'ya da etkisi altına alan olayları durdurmakta başarılı oldu. Nitekim bundan dolayı 1894'te vezâret rütbesiyle ödüllendirildi. Valilikleri sırasında birçok defa yolsuzluk ve rüşvetle suçlanmasına rağmen bu ithamlar hükümet nezdinde doğrulanmadı.

Mehmed Memduh Paşa, Said Paşa'nın dördüncü sadâretinden azledilerek yerine gelen Kıbrıslı Kâmil Paşa'nın sadâreti zamanında 31 Ekim 1895'te Dahiliye nâzırı olarak kabineye girdi. Bu tayinde Abdülhamid ile geçmişten gelen yakınlığının etkili olduğu söylenir. Ancak o sırada kabine değişikliğine Ermeni meselesiyle ilgili devletlerin baskılarının sebep olduğu dikkate alındığında bu konuda tecrübe sahibi biri olarak Dahiliye nâzırı seçilmiş olması da muhtemeldir. Bâbiâli'nin nüfuzunun azalıp kontrolün Yıldız Sarayı'nda olduğu yıllar boyunca sadâret değişikliklerine rağmen on üç yıl görevde kalabilmesi onun II. Abdülhamid'le uyum içinde bulunduğunu gösterir. Nitekim bu devrede Kâmil Paşa, Halil Rifat Paşa, Mehmed Said Paşa ve Mehmed Ferid Paşa kabinelerinde görev almıştır. Dahiliye nâzırlığı sırasında kendi görev alanıyla ilgili çalışmalar dışında ülkenin imar ve kalkınması için oluşturulan çeşitli komisyonlarda bulundu, Evkaf ve Maarif nâzirlarıyla birlikte çalıştı. Anadolu ıslahat müfettişi Şâkir Paşa ile kendi vazife alanına giren konularda uyumlu bir çalışma sergiledi, "vilâyât-ı sitte"de girilen ıslahata destek verdi. Bu maksatla vilâyetlerde polis, jandarma ve nizâmiye memurlarının görev ve yetkilerini belirleyen nizam-nâmenin hazırlanıp hayata geçirilmesi, vergi tahsiliyle ilgili düzenlemelerin yapılması için oluşturulan komisyonlarda vazife aldı. Bazı dış işlerin ve Balkan me-

selesi gibi siyasî konuların müzakere edildiği komisyonlarda II. Abdülhamid'in âdetâ temsilcisi olarak bulundu.

II. Meşrutiyet'in ilânı öncesinde bilhassa Selânik ve Manastır taraflarında meydana gelen olayların yatıştırılması için çalışan Mehmed Memduh Paşa bu konuda yapılan toplantıya Dahiliye nâzırı sıfatıyla katıldı ve muhtemelen padişahın edindiği intibaa dayanarak Kânûn-ı Esâsî'nin yeniden ilânı doğrultusundaki görüşlere iştirak etti. II. Meşrutiyet'in ilânının ardından kurulan ilk hükümette de Dahiliye nâzırı sıfatıyla yer aldı (23 Temmuz 1908). Bu sırada umumi affın ilânı ve İttihat ve Terakkî Cemiyeti ile ilişkilerin sağlıklı zemine oturtulması için bazı girişimlerde bulundu. Ancak Said Paşa sadâretinde oluşturulan yeni hükümetin meşrutiyet hükümeti olarak nitelendirilmeyip kamuoyunda tepkilere sebep olması onun 1 Ağustos 1908'de kabineden istifasına yol açtı. Kânûn-ı Esâsî'nin ilânı ile birlikte baş gösteren hürriyet ortamından istifade etmek isteyen kesimlerin eski yönetimle ilgili olanlar aleyhinde başlattıkları kampanya sonucu istifasından üç gün sonra tutuklandı. Diğer tutuklularla birlikte yaklaşık bir ay Zabtiye Nezâreti'nde zorunlu ikamete tâbi tutuldu. Ardından "Hükûmet-i Hamîdiyye Enkazı" diye nitelendirilen ve haiz oldukları rütbeleri "efendi"ye indirilen 106 kişilik listenin üçüncü sırasında yer alarak önce Büyükkada'ya, oradan Sakız adasına sürüldü. İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali üzerine sürgünlerin Sakız'dan ayrılmasına izin verilince İzmir'e yerleşti, hemen ardından çıkan afla İstanbul'a dönüp ölümüne kadar münzevi bir hayat yaşadı. Ömrünün son yıllarını büyük ölçüde sağlık sorunları ile geçirdi. 9 Nisan 1925'te İstanbul Kireçburnu'ndaki yalısında vefat etti ve vasiyeti gereği Fatih Çarşamba'da İsmet Efendi Dergâhı'ndaki hazîreye defnedildi.

Mehmed Memduh Paşa, Tanzimat dönemi devlet ricâlinin tipik bir örneği, güçlü merkezî idarenin gerekliliğine inanan ve bürokrasinin sağlıklı işletilmesini savunan bir devlet adamıdır. Dönemin Osmanlı nişanlarının en üst seviyesi olan birinci derece Murassa' Osmânî, Mecîdî ve İftihar nişanlarıyla Yunan Harbi, Hicaz demiryolu ve Liyâkat gibi madalyalarla ödüllendirilmiştir. Ayrıca İran, Almanya, Rusya ve Bulgaristan hükümetleri tarafından kendisine birinci dereceden nişanlar verilmiştir.

Eserleri. Devlet adamlığının yanı sıra edebiyat sahasında da temayüz eden

Mehmed Memduh Paşa hem nazım hem nesirde dönemin önde gelenlerinden biriydi. Görevleri sırasında kaleme aldığı lâ-yihâlardan başka genç yaşta şiir yazmaya başlamış ve babasının tavsiyesi üzerine şiirlerinde Fâik mahlasını kullanmıştır. Risâle tarzında birçok eser ve bazı tercümeler (*Terceme-i Hikâye-i Jonevyo* vd.) yayımlamıştır. Kitaplarının önemli bir bölümünü II. Meşrutîyet'in ardından İzmir ve İstanbul'daki ikameti sırasında bastırmıştır. Eserlerinde bizzat sorumlu olduğu devri kaleme almaktan kaçındığı, daha ziyade kendisini sıkıntıya sevketyecek olayları ve gözlemlerini dile getirdiği dikkati çeker. Risâle tarzındaki eserlerinin bir kısmını (*Berg-i Sebz, Fevâri-i Ezmân* vd.) daha sonraki bazı kitapların içinde tekrar neşrettiğinden literatürde eserlerinin listesi farklı verilmiştir. 1. *Eser-i Memdûh* (İstanbul 1289). Kastamonu Valisi Pertev Paşa'ya ithaf edilmiş olup edebî nitelikte bir çalışmadır. 2. *Yemen Kıtası Hakkında Bazı Mütâlaâtım* (İstanbul 1324). II. Abdülhamid ve II. Meşrutîyet yıllarını hayli meşgul eden Yemen meselesiyle ilgili görüşlerini ihtiva etmektedir. 3. *Miftâh-ı Yemen* (İstanbul 1327). Sakız'da iken kaleme aldığı bu eser esas itibarıyla bir önceki eserin tekmilesi mahiyetindedir. 4. *Tasvîr-i Ahvâl Tenvîr-i İstikbâl* (İzmir 1328). II. Meşrutîyet'in ilk günlerindeki karışıklığı, tutuklanmasını ve Meşrutîyet'ten beklentilerini anlatan bir eserdir. 5. *Mir'ât-ı Şuânât* (İzmir 1328). Sadâret mektupçuluğu sırasında kaleme alınmıştır. "Levha", "Nevha", "Karha" ve "Devha" olarak dört bölümde düzenlenen kitapta Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz dönemleriyle devletin bazı dış meseleleri hakkındaki bilgi ve gözlemlerini anlatmaktadır. 6. *Esvât-ı Sudûr* (İzmir 1328). Sultan Abdülmecid döneminden itibaren görev yapmış olan otuz bir sadrazamın kısa hal tercümesiyle dönemin bazı olaylarını ihtiva eder. 7. *Serâir-i Siyâsiyye ve Tahavvülât-ı Esâsiyye* (İstanbul 1328). Tutuklu iken 14 Ekim 1908'de Meclis-i Meb'ûsan'a sunduğu, dönemi ve başına gelen olayları tahlil eden bir eserdir. 8. *Hal'ler ve İclâslar* (İstanbul 1329). Daha ziyade derleme olan

ve kısmen gözlemlerine dayanan eserde I. Murad'dan itibaren Osmanlı saltanatında meydana gelen hal'ler ve cülûslar anlatılmaktadır. 9. *Kuvvet-i İkbâl Alâmet-i Zevâl* (İstanbul 1329). II. Meşrutîyet olaylarıyla saraya sunduğu bazı arızalarını ihtiva eder. 10. *Bedâyi-i Âsâr* (İstanbul 1330). Mehmed Memduh Paşa'nın elinde bulunan bir kısım devlet adamlarının yazışmalarıyla bazı özel evraklarının neşridir. Bu kitap M. H. rumuzlu nâşir tarafından paşanın adına yayımlanmıştır. 11. *Dîvân-ı Eş'âr* (İstanbul 1332). Bazı şiir ve gazelleriyle şiire dair görüşlerinin yer aldığı, eski ile yeni şiirin karşılaştırıldığı bir çalışmasıdır.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, *Sicill-i Ahvâl Defteri*, I, 47-48; Memduh Paşa, *Mir'ât-ı Şuânât*, İzmir 1328, tür.yer.; a.e.: *Tanzimattan Meşrutîyete* (s.nşr. Hayatı Develi), İstanbul 1990, tür.yer.; a.mlf., *Tasvîr-i Ahvâl Tenvîr-i İstikbâl*, İzmir 1328, tür.yer.; *Mir'ât-ı Hakikat* (Miroğlu), s. 129; *Musavver Salnâme-i Servet-i Fünûn*, İstanbul 1326, s. 132-135; Sa'id Paşa, *Hâtırat*, İstanbul 1328, III, 446, 447, 457-458, 460; İbnülemin, *Son Asır Türk Şairleri*, s. 913-927; Tahsin Paşa, *Abdülhamid'in Yıldız Hatıraları*, İstanbul 1931, s. 88, 271; Gövsa, *Türk Meşhurları*, fas. 1, s. 252; Yılmaz Öztuna, *Devletler ve Hanedanlar*, Ankara 1969, II, 739; Ali Cevat, *İkinci Meşrutîyet'in İlânı ve Otuzbir Mart Hadisesi* (haz. Faik Reşid Unat), İstanbul 1985, s. 164-190; Ali Karaca, *Anadolu Islahatı ve Ahmet Şakir Paşa*, İstanbul 1993, s. 101, 154, 162; Salim Aslantaş, "Bir Osmanlı Bürokrati: Mehmet Memduh Paşa", *KÖK Araştırmalar*, III/1, Ankara 2001, s. 185-202.



ZEKERİYA KURŞUN

MEHMET MOLLA

(bk. MOLLA ARAP).

MEHMET MUHYİDDİN, Bezciâde (ö. 1020/1611)

Mutasavvıf
ve şair, dinî eserler bestekârı.

Konya'da doğdu. Bazı kaynaklarda sey-yid olduğu belirtilmektedir (Mehmed Nazmi Efendi, s. 126). Konya'da iyi bir öğrenim gördü, ardından Lârende'ye (Karaman) giderek Halvetî şeyhlerinden Nû-

reddinzâde Molla Çelebi'ye intisap etti (a.g.e., a.y.; divanının bir sayfasında [vr. 22^a] yer alan notta ise Halîfezâde Molla Çelebi denmektedir). Ancak Atâî ve Hüseyin Vassâf Ezelîzâde Şeyh Nûrullah Efen-di'ye intisap ettiğini bildirir.

İki yıla yakın bir süre Molla Çelebi'nin hizmetinde bulunduktan sonra şeyhi vefat etti. Şeyhinin kendi yerine Bezciâde'yi vasiyet etmesine rağmen bazı çe-lebiler buna razı olmadığından Konya'ya dönüp Alâeddin Camii'nde hatiplik ve vâizlik yaptı. Ardından padişahın daveti üzerine İstanbul'a gitti. Bazı kaynaklara göre Bezciâde III. Murad, III. Mehmed veya I. Ahmed devrinde İstanbul'a gitmiştir (Atâî, s. 607; Mehmed Nazmi Efendi, s. 126; Yılmaz, s. 237). Bazılarında ise onun İstanbul'a iki defa gittiği kaydedilir (Hüseyin Vassâf, II, 346; Gölpınarlı, s. 128). Bunlardan ilki Karaman'da şeyhinin vefatından sonra Konya'ya dönmeden gerçekleşmiş olup (993/1585) İstanbul'da Ömer Dede Sikkîni halifelerinden birine (Mehmed Nazmi Efendi, s. 126) veya dönemin önde gelen Melâmîler'inden İdrîs-i Muhtefî'ye (Hüseyin Vassâf, II, 346; Gölpınarlı, s. 128) intisap etmiştir. Bezciâde bu seyahatinin ardından tekrar Konya'ya dönmüş ve orada altı-yedi yıl kalmıştır (Yılmaz, s. 237). İkinci gidişi ise muhtemelen I. Ahmed'in daveti üzerine olmuştur (Atâî, s. 607).

Bezciâde, İstanbul'da Abdülmecid Sivâsî Efendi'nin Şeyh Yavsî Efendi Tekkesi'ne tayiniyle boşalan Fatih Çarşamba'daki Mehmed Ağa Tekkesi şeyhliğinin yanı sıra (1013/1604) yine Abdülmecid Sivâsî Efendi'nin Sultan Ahmed Camii vâizliğine nakledilmesiyle boşalan Sultan Selim Camii vâizliği görevlerinde bulundu. Bir müddet sonra Üsküdar'daki Şemsi Paşa Tekkesi şeyhliğine getirildi. Bu arada Nuhkapısı civarında kendisine bağış-lanan arazide bir tekke ile bir türbe yaptırdı (1020/1611). Ramazan 1020'de (Kasım 1611) vefat edince bu türbeye defnedildi (Mehmed Nazmi Efendi, s. 126). "eş-Şeyhu'l-emced" terkibi ölüm tarihini göstermektedir (Yılmaz, s. 238). Hüseyin Vassâf, bu tarihi verdikten sonra "mülâkât-ı mevt" terkinin gösterdiği 1018 (1609) yılında vefat etmiş olabileceğine dair bir rivayeti de Ayvansarâyî'den naklen zikretmektedir (*Sefîne*, II, 346). Divanının başında da 1020'de öldüğü kayıtlıdır.

Mehmed Muhyiddin'in defnedildiği tekke Bezciâde Mehmed Muhyiddin Efendi Tekkesi olarak tanınmıştır. Üsküdar'da



Bezciâde
Mehmed
Muhyiddin'in
türbesinin
kitabesi